Rekenkamer

de Waddeneilanden

Duijnwijck Gasvrij

Doel en aanpak onderzoek

- **Vraag van raad: evaluerend en lerend onderzoek**

- Onderwerpen onderzoek
  - Rol en verantwoordelijkheid van de gemeente bij het project
  - Besluitvormingstraject en betrokkenheid gemeente en inwoners
  - Leer- en verbeterpunten voor toekomstige vergelijkbare (grote)
  - Financiële, bestuurlijke en maatschappelijke risico's voor de gemeente
  - Geen onderzoek naar de (energiereductie/efficiëntie van) techniek

Aanpak en verantwoording

Aanpak

- Documenten
- Interviews met betrokkenen
  - Gemeente (ambtelijk, bestuurlijk)
  - (Oud en nieuw) bestuur Duinwijck Warmte BV
  - Oud en huidige wethouder
  - Projectleider
  - SBB
  - Raad van Toezicht
  - Raadsleden
- Voorbeeld Nagele

Rapportage

1. Opstellen bevindingenrapport
2. Ambtelijk wederhoor (feitencheck)
3. Conclusies en aanbevelingen
4. Bestuurlijk wederhoor
5. Eindrapport

Aanloop en aanvraag van PAW-subsidie

- Aanleiding: NUON (Vattenfall) wil van bestaande warmtenet af
- Aanvraag PAW – Rijk subsidieert experimenten warmtetransitie (proeftuinen)
- Gemeente: verkenning van aardgasvrij warmtenet
  - VNG middelen innovatieve projecten
  - Zoektocht naar technische oplossingen
  - Een van de projecten binnen duurzaamheidsbeleid gemeente (Uitvoeringsprogramma Vlieland Duurzaam uit 2017)
- Project wordt gezien als een kans voor Vlieland
  - ‘op de kaart zetten’
  - ‘past bij cultuur van doen en aanpakken’
- Keuze voor techniek van HoCoSto
- Raad: akkoord met project als onderdeel van Uitvoeringsprogramma
- Aanvraag PAW door college bij ministerie van BZK (juni 2018)

Convenant en oprichting coöperatie en BV

- Toekenning PAW-subsidie (november 2018)
  - project is een van de 27 ‘eerste ronde’ proeftuinen
  - Enthousiasme en het momentum wordt benut
- Convenant tussen Rijk/BZK en gemeente
  - Gemeente heeft regierol
  - Subsidie aan gemeente
  - Afspraken over monitoring en informatie
- Oprichting Coöperatie VlieWaco en Duinwijck Warmte BV
- Subsidie afspraak tussen Duinwijck Warmte BV en gemeente
- Uitwerking ontwerp o.b.v. techniek HoCoSto

Uitvoering en exploitatie (… en tegenslagen)

- HoCoSto is ontwerper en leverancier van innovatief nieuw systeem
- Contract tussen bestuur Duinwijck Warnte BV en HoCoSto
- Tegenslagen
  - Logistieke problemen: ‘Ever Given’
  - Covid
  - Veel regen
  - Er is geen post onvoorzien in het budget
  - Vertraging bestemmingsplan en omgevingsvergunning
  - Vertraging door problemen bij wegpompen water (bronnering)
  - Communicatie en toezicht tijdens bouw lopen niet altijd goed
  - Arbitragezaak
  - 2022: HoCoSto gaat failliet

Meerkosten

(Acute) financieringsproblemen
+
Extra bijdragen van gemeente

Risico's

- Aanvraag PAW is tegelijkertijd Plan van Aanpak
- Onvoldoende risicoparagraaf
- Budget is vanaf begin (te) krap:
  - Ca. 1 miljoen euro waarvan ca. 3 ton nog niet definitief gedekt
  - Geen post onvoorzien
  - Update huidige warmtenet was wel via Vattenfall geregeld
- Financiële problemen worden gedekt uit:
  - Extra PAW-subsidie
  - Bijdragen van gemeente en andere partijen
  - Succesvolle arbitragezaak voorkomt nog meer kosten

Organisatie

- BZK op afstand: subsidiegever en monitoring ‘*light*’
- Gemeente kiest voor rol op afstand
  - Maar blijft wel betrokken (informerend)
  - Krijgt alsnog sterke betrokkenheid bij tegenslagen
- Bestuur is klein en heeft ook rol van projectleider/-team
- Raad van Toezicht is meer uitvoerend en adviserend
  - Dubbelrol raadsleden
- Meerdere externe stakeholders betrokken bij vergunning
- Rol HoCoSto

Hoofdconclusies

- Het project is met veel enthousiasme en vertrouwen in de realisatie gestart – bij alle betrokkenen (“het past bij Vlieland”)
- Er zijn tegenslagen geweest, die deels onvoorzien waren en deels van tevoren beter ingecalculeerd hadden kunnen worden
- Het project is gerealiseerd (al werkt het systeem niet optimaal, en is het niet geheel CO_2 neutraal)
- Gezien de tegenslagen is dat een knappe prestatie
- Gedaan door een kleine groep mensen die enthousiast en sterk betrokken waren

Deelconclusies

- **Aanloop en aanvraag**
  - Na subsidietoekenning geen kritische heroverweging
  - Onvoldoende risicoanalyse vooraf

- **Convenant en oprichting coöperatie/BV**
  - Rijk heeft onvoldoende complexiteit en rol (vrijwillige) inzet inwoners erkend
  - Gemeente had regierol, maar reageerde vooral bij tegenslagen
  - Teveel taken op schouders van kleine groep (deels) vrijwilligers
  - Organisatie projectteam is kwetsbaar
  - Er was draagvlak, maar weinig actieve deelname van inwoners
  - Toezichtfunctie onvoldoende geregeld

- **Uitvoering en exploitatie**
  - Project was alleen mogelijk door extra middelen van BZK en gemeente
  - Financiële risico's in uitvoering (bouw) sijpelen toch door in exploitatie
  - Financiële verantwoordingsinformatie was niet altijd op tijd op orde

Aanbevelingen

Stel altijd vooraf een startnotitie op bij (grote) projecten

Zorg voor een overzichtelijk besluitvormingsproces bij alle fasen van het project en leg dit ook vast in een startnotitie

Zorg bij grote projecten voor een projectorganisatie waarin de verschillende rollen en verantwoordelijkheden van de gemeente goed geborgd zijn, ook als het project op afstand staat

Zorg voor voldoende ambtelijke capaciteit bij innovatieve en grote projecten

Zorg vooraf voor een adequate financiële administratie en organisatie met systematische periodieke financiële informatie

Verbeter het toezicht door de gemeente

Werk op korte termijn een analyse uit ten aanzien van de resterende projectrisico's